

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
hans.nilsagard@regeringskansliet.se

Remissyttrande över delbetänkandet Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk (SOU 2024:91)

Norra Skog är en skogsägarförening som ägs av drygt 27 000 enskilda skogsägare med ett samlat skogsinnehav på cirka 2,2 miljoner hektar skogsmark i de fyra nordliga länen. Föreningens huvudsakliga uppdrag är att företräda det privata enskilda skogsbruket, driva skogsbruksverksamhet och produktion i egen industri samt virkesförmedling av skogsråvara till extern industri.

Kort sammanfattning

Norra Skog välkomnar de många förslag som kommer att förbättra förutsättningarna för enskilda skogsbrukare och särskilt förslaget om en stärkt rätt till ersättning när skogsmark inte får brukas. Däremot avstyrker vi förslaget om en förändrad samrådsordning, då det riskerar att skapa ökad osäkerhet och försämrade förutsättningar för skogsägare. När det gäller kostnader för utredningar anser vi att staten måste ta ett tydligare ansvar än vad som föreslås.

Sammanfattning

Norra Skog är positiva till att skogsutredningen adresserar de problem och osäkerheter som under lång tid präglat svensk skogslagstiftning. De flesta av de presenterade förslagen är bra och har i sin helhet en god ambition, med fokus på att förbättra och förenkla för skogsägare med tydliga och långsiktiga spelregler.

Det viktigaste förslaget är ersättningsrätten. Utan en tydlig ersättningsrätt för skogsägare som förhindras att bruka sin mark blir det omöjligt att uppnå ett rättssäkert brukande – något som är avgörande för att kunna skapa ett konkurrenskraftigt hållbart skogsbruk, vilket är utredningens uppdrag. Därefter är förslaget om kostnadsfördelning för kunskapsinhämtning i princip lika viktigt eftersom orimliga utredningskrav i praktiken kan omöjliggöra ett lönsamt brukande. Ett system där skogsägaren tvingas bevisa sin rätt att få fortsätta bedriva sitt skogsbruk är oförenligt med ett grundlagsskydd för pågående markanvändning, vilket riskerar att skapa både passivitet och misstro mot rättssystemet. Norra Skog anser att utredningen istället borde ha tydliggjort att det är staten som bär ansvaret för fördjupad kunskapsinhämtning. I andra hand att underlaget för beräkning av kostnadsfördelningen istället ska grunda sig på den faktiska kostnaden för

kunskapsinhämtningen och att markägarens ansvar ska vara en mindre del av den kostnaden och att staten bär den större delen.

En av utredningens mest utmanande frågor rör samråd och relationen mellan skogsvårdslagen (SvL) och miljöbalken (MB). Redan vid miljöbalkens införande 1998 varnade Lagrådet för risken att rättsläget skulle bli otydligt i förhållande till befintlig speciallagstiftning. Denna risk har nu realiserats. I avsaknad av tydlig lagstiftning har rättstillämpningen i stället formats genom domstolsavgöranden, vilket har lett till att miljöbalkens krav på tillstånd och miljöprövning successivt trängts undan skogsvårdslagens ordning.

Mot denna bakgrund föreslår utredningen att underrättelse enligt skogsvårdslagen inte längre ska anses utgöra en samrådsanmälan enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. I stället ska markägaren själv avgöra när samråd krävs, med stöd av en uttömmande lista som Skogsstyrelsen ska ta fram.

Norra Skog avstyrker detta förslag i dess nuvarande utformning. Det innebär alltför stora risker för rättssäkerhet och förutsägbarhet för skogsägare genom ett oproportionerligt ansvar på enskilda markägare. Trots syftet med förslaget om att tydliggöra regelverket, minska den administrativa bördan och minska antalet konflikter och överklaganden, befarar vi att förslaget snarare kan få motsatt effekt – med ökad tolkningsosäkerhet och negativa konsekvenser för marknadsvärde, brukandemöjligheter och förtroende för systemet. En långsiktigt hållbar samrådsordning måste bygga på tydlighet, rättssäkerhet och ett fortsatt myndighetsansvar för att initiera och fatta beslut.

En digital medlemsplattform för dialog kring Skogsutredningens förslag

För att säkerställa att våra medlemmars erfarenheter och perspektiv får genomslag i remissprocessen kring Skogsutredningens delbetänkande, har Norra Skog lanserat en digital plattform för dialog.¹ Plattformen har varit öppen under våren 2025 och möjliggjort för medlemmar att ta del av Skogsutredningens förslag, dela synpunkter, diskutera förslagen och bidra till att forma Norra Skogs remissvar. Initiativet syftar till att stärka skogsägarnas inflytande i frågor som rör den gröna omställningen och framtidens skogspolitik. Den digitala plattformen har även varit en del av ett forskningsprojekt vid Luleå tekniska universitet, där syftet är att undersöka hur digitala verktyg kan användas för att främja konstruktiva och breda dialoger inom skogssektorn.

¹ [Digital dialog om Skogsutredningen \(SOU 2024:91\)](#)

Inledning

Skogsbruk är en långsiktig verksamhet som ofta sträcker sig över hundra år och som därigenom berör flera generationer av markägande. Det finns få branscher där en investering behöver göras på så lång sikt. Detta kräver i sin tur att skogsägare behöver tro på att investeringen tillåts komma framtida generationer tillgodo.

Utgångspunkten för all reglering som inskränker markanvändning måste vara att den sker med respekt för äganderätten och det skydd denna rätt åtnjuter enligt grundlagen. Genom ett tydliggörande i miljöbalken av vad som utgör pågående markanvändning, och när sådan får inskränkas, skulle rättsläget bli mer förutsägbart. En sådan reglering hade säkerställt att det konstitutionella kravet på ersättning vid expropriativa ingrepp eller påtagliga inskränkningar i brukandet faktiskt får genomslag. I dag sker i praktiken en rättsutveckling där markägarens rätt till ersättning gradvis urholkas genom rättspraxis, utan att lagstiftaren tagit ställning. Det är inte förenligt med det skydd som äganderätten har enligt 2 kap. 15 § regeringsformen. Vi anser därför att staten bör ta ett tydligare ansvar för att garantera att inskränkningar i rätten att bruka sin skog – till exempel till följd av artskydd – alltid provas utifrån om pågående markanvändning påverkas i sådan omfattning att ersättning enligt grundlagen ska utgå.

Norra Skog uppmanar regeringen att klargöra i lag att pågående markanvändning inte kan omdefinieras genom rättspraxis eller ny lagstiftning. Endast ett konkret myndighetsbeslut i det enskilda fallet ska kunna bryta pågående markanvändning, vilket då också bör medföra rätt till ersättning. En naturlig utveckling av bruksmetoder inom jord- och skogsbruk ska fortsatt omfattas av begreppet, även vid förändrade regelverk. Vid inskränkningar ska utgångspunkten vara att pågående markanvändning ska kunna fortsätta. Staten ska bära bevisbördan för att visa att markanvändningen inte längre är tillåten.

Slutligen bör det förtydligas att bedömningen av vad som utgör ett ”avsevärt försvårande” ska utgå från markägarens perspektiv. Inkomstbortfall och osäkerhet kring tidsaspekter måste vägas in, inte enbart arealbegränsningar.

Nedan följer Norra Skogs synpunkter på Skogsutredningens förslag uppdelat i kapitel.

Kap. 5 – Tydliggörande av samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken

Förslag: Underrättelse enligt skogsvårdslagen ska inte längre gälla som samrådsanmälan enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Markägaren ska istället själv avgöra när samråd krävs, med stöd i en uttömmande lista och ett kartlager som tas fram av Skogsstyrelsen. Skogsstyrelsen

ska fatta tydliga beslut i samrådsärenden och tiden för överklagan av dessa begränsas till tre veckor. Sekretess för förekomster av arter ska inte gälla gentemot markägaren.

Norra Skog

- *avstyrker förslaget om att kopplingen mellan samråd och avverkningsanmälan tas bort.*
- *tillstyrker förslaget om tydligare beslut i samrådsärenden.*
- *tillstyrker förslaget om överklagandetid.*
- *tillstyrker förslaget om att regering ska ta fram en förordning om när samråd ska genomföras men anser att det ska vara ett underlag för Skogsstyrelsen.*
- *tillstyrker förslaget att sekretess för arter inte ska gälla berörd fastighetsägare.*

Norra Skog avstyrker Skogsutredningens förslag om samråd i dess nuvarande utformning. Förslaget riskerar att öka rättsosäkerheten, lägger oproportionerligt ansvar på markägaren och bygger in en osäkerhet för skogsägare i såväl planering som genomförande av skogliga åtgärder. Förslaget uppnår inte heller sitt syfte – varken för markägare eller myndigheter. Samrådssystemet måste i stället bygga på tydlighet, rättssäkerhet och fortsatt myndighetsansvar för att initiera och fatta beslut.

Norra Skog anser att utredningens förslag om förändrad samrådsordning innebär alltför stora risker för rättssäkerheten och förutsägbarheten för skogsägare. Förslaget syftar till att tydliggöra när samråd krävs och minska konflikter och överklaganden, men riskerar i praktiken att leda till motsatsen: ökad administrativ börda, tolkningsosäkerhet och oönskade konsekvenser för marknadsvärde, brukandemöjligheter och långsiktigt förtroende för systemet.

Ansvarsförskjutning och ökad osäkerhet för skogsägare

Det största problemet med förslaget är att ansvaret för att avgöra om det krävs samråd flyttas från Skogsstyrelsen till markägaren. Idag är en avverkningsanmälan också en samrådsanmälan, vilket innebär att Skogsstyrelsen ansvarar för att bedöma om samråd krävs. Detta ger en tydlig ansvarsfördelning och är väl anpassat till den ägarstruktur vi har i Sverige. Förslaget innebär däremot att markägaren själv ska avgöra om samråd behövs. Det kräver hög naturvårdskompetens och ökar risken för felbedömningar, något som i värsta fall kan leda till polisanmälningar för brott mot miljöbalken.

Otydliga definitioner och tolkningsutrymme

Vissa områden föreslås kartläggas, men andra ska enbart definieras i text. Detta skapar ett stort tolkningsutrymme som leder till osäkerhet. Många skogsägare kommer sannolikt att göra onödiga samrådsanmälningar av försiktighetsskäl – något som belastar Skogsstyrelsen administrativt.

Ingen tydlig förbättring för Skogsstyrelsen

Norra Skog delar inte utredningens bedömning att myndighetens arbete effektiviseras. Tvärtom förväntas fler anmälningar, längre handläggningstider och ökade krav på formella beslut även i oklara eller uppenbart obehövliga fall. Det innebär högre kostnader för både staten och den enskilde.

Rättsosäkerhet och risk för aktivistdriven tillsyn

Förslaget har en ambition att minska överklagningar men medför att miljöorganisationer istället initierar tillsyn med stöd av 26 kap. miljöbalken i områden där samråd inte är utpekade eller där samråd inte genomförts men där man i efterhand gör gällande att naturvärden förekommer. Detta kan särskilt i ljuset av EUDR skapa rättsosäkerhet och påverka virkesmarknaden negativt.

Försämrat läge jämfört med dagens ordning

Förslaget om kartlager påminner om tillämningen av nyckelbiotoper. Skogsägare vars fastigheter helt eller delvis pekas ut i ett samrådskartlager riskerar att drabbas av minskat marknadsvärde och försämrade finansieringsmöjligheter. Att dessa kartlager inte föreslås kunna ifrågasättas eller överklagas är också problematiskt. Att dessutom flytta regleringskompetens från lagstiftaren till myndigheter, via föreskrifter, kan ifrågasättas. Det skapar ett instabilt system där rättigheterna för markägare kan komma att variera över tid och beroende på myndighetsutövning.

Förslaget innebär dessutom ett oklart samband mellan det föreslagna begreppet "sedvanligt skogsbruk" och samrådsplikten. Det framgår inte tydligt vad som kommer att anses vara sedvanligt i de utpekade samrådsområdena. Detta skapar ytterligare rättsosäkerhet och riskerar att avgöras först i domstol, vilket kan innebära årtal av ovisshet.

Sammantaget leder dessa faktorer till att systemet riskerar att förlora både effektivitet och legitimitet och Norra Skog ser inte någon faktisk nytta, varken för skogsägare eller myndigheten. Om utredningens förslag om stärkt ersättningsrätt och rimligare kunskapskrav genomförs kan ett tillräckligt rättssäkert och förutsägbart system uppnås med stöd av nedanstående åtgärder.

Norra Skog anser att nedanstående åtgärder kommer ha stor betydelse:

- Skogsstyrelsen ska fortsatt ha ansvar för att bedöma behovet av samråd utifrån avverkningsanmälan och ska bära bevisbördan för att visa att samråd krävs.
- Beslut efter samråd ska vara tydligt motiverade.
- Interimistiska beslut kan fattas för att förlänga tiden för samråd.
- Överklagandetider förkortas till tre veckor efter beslut.
- Skogsstyrelsen blir part i domstolsprocesser.

- Sekretessregler ska inte förhindra markägarens insyn i bedömningar och beslut
- Kostnader för överklaganden ses över i separat utredning med förhoppning om införande av kostnad för överklagande

Norra Skog tillstyrker utredningens förslag om att beslut i samrådsärenden ska bli tydligare och mer motiverade. Detta skulle innebära en väsentlig förbättring för skogsägare som i dag ofta står utan tillräcklig förklaring till myndighetsbeslut som påverkar brukandet av deras mark. När beslutsmotiven tydliggörs ökar förståelsen för myndighetens bedömning, vilket i sin tur minskar risken för missförstånd och onödiga överklaganden.

Norra Skog ställer sig bakom förslaget att upphäva sekretessen för uppgifter om förekomst av djur- och växtarter. Det är en förutsättning för rättssäker myndighetsutövning att markägaren har insyn i och faktisk möjlighet att ta del av all information som ligger till grund för beslut som rör den egna fastigheten.

Kap 6. Arealgräns för krav på underrättelse om avverkning

Förslag: Att nuvarande arealgräns på 0,5 ha för krav på avverkningsanmälan ska vara oförändrad

Norra Skog tillstyrker utredarens förslag om att inte ändra arealgränsen för avverkningsanmälan.

Utredningens förslag om att inte förändra arealgränsen för krav på avverkningsanmälan är bra. Systemet med avverkningsanmälningar är väletablerat och Norra Skog delar utredningens analys av de övriga alternativ som utretts, om att riskerna överväger fördelarna. Ett undantag från samrådsplikten kan spontant kännas attraktivt men uppväger inte de straffrättsliga riskerna i de fall skogsägaren gjort en felaktig bedömning kopplat till miljöbalkens bestämmelser.

Kap 7. Övriga åtgärder med krav på underrättelse

Förslag: Skogsstyrelsen behöver inte särskilt underrättas vid uttag av grenar och toppar.

Norra Skog tillstyrker utredningens förslag att avskaffa kravet på underrättelse vid uttag av grenar och toppar (GROT)

Norra Skog tillstyrker utredarens förslag om att införa underrättelseplikt enligt 14 § SvL och undanta följande åtgärder från samråd; maskinell gödsling, maskinell askåterföring samt för byggande av skogsbil- och traktorvägar längre än 300 meter.

Norra Skog tillstyrker utredningens förslag att avskaffa kravet på underrättelse vid uttag av grenar och toppar. De hänsyn som behöver tas till långsiktig näringsbalans och

miljöpåverkan i samband med dessa åtgärder i tillräcklig utsträckning kan hanteras genom Skogsstyrelsens rådgivning och allmänna rekommendationer.

Norra Skog tillstyrker även förslaget att undanta vissa skogsbruksåtgärder, såsom dikesrensning, maskinell gödsling, maskinell askåterföring samt byggande av skogsbilvägar och traktorvägar längre än 300 meter, från samrådsplikten. Samtidigt instämmer vi i förslaget att dessa åtgärder i stället bör omfattas av underrättelseplikt, vilket bibehåller myndigheternas kännedom om verksamheten utan att belasta systemet med onödig administration.

Kap 8. En ny syn på ädellövskog

Norra Skog har inga synpunkter på förslaget om ädellövskog då sådan skog inte förekommer inom vårt verksamhetsområde.

Kap 9. Hantering av underrättelser om skogliga åtgärder

Förslag: Tiden mellan att en fullständig underrättelse om skogsbruksåtgärd inkommit till Skogsstyrelsen och när åtgärden får påbörjas kortas från sex veckor till tio dagar. Kravet på särskilda skäl för att påbörja åtgärder tidigare slopas. Skogsstyrelsen ska inte ha någon skyldighet att vidta åtgärder med anledning av en underrättelse.

Norra Skog tillstyrker utredningens förslag om att korta ner sexveckorsfristen för Skogsstyrelsens handläggnings tid av avverkningsanmälningar.

Norra Skog tillstyrker förslaget att "särskilda skäl" för att påbörja åtgärder tidigare slopas.

Norra Skog tillstyrker förslaget att Skogsstyrelsen inte har någon skyldighet att agera med anledning av en underrättelse enligt 14 § skogsvårdslagen.

Förslaget om kortad handläggningstid är välkommet, särskilt i ljuset av den tekniska utveckling som skett. Sexveckorsfristen har varit oförändrad i över 30 år, sedan den förlängdes från fyra till sex veckor i samband med skogspolitikens reform 1993. Syftet då var att ge Skogsstyrelsen tillräcklig tid att hantera miljöhänsyn i samband med avverkningsanmälningar. Sedan dess har skogsbruket digitaliserats, myndighetens underlag förbättrats och tillgången till kartdata, artobservationer och andra beslutsstöd ökat avsevärt.

En kortare handläggningstid skulle skapa större flexibilitet för skogsägare att planera sina åtgärder utifrån exempelvis väder, bärighet och maskinresurser – faktorer som påverkar både miljöpåverkan och ekonomi. Minskade behov av maskinflyttar innebär dessutom lägre kostnader och minskad klimatpåverkan.

Att korta tidsfristen för när en åtgärd får påbörjas efter underrättelse till Skogsstyrelsen är därför ett rimligt och modernt steg. Om förslaget är beroende av att underrättelse enligt skogsvårdslagen och samråd enligt miljöbalken särskiljs, bör ett alternativ övervägas i form av en förkortning till tre veckor. Det skulle innebära en betydande effektivisering, utan att helt frångå dagens ordning.

Norra Skog tillstyrker förslaget att Skogsstyrelsen inte ska ha någon skyldighet att agera med anledning av en underrättelse enligt 14 § skogsvårdslagen. Så kallade nollbeslut bör inte kunna överklagas av utomstående aktörer med stöd av Århuskonventionen.

Kap. 10. Kostnadsfördelning för kunskapsinhämtning

Förslag: Markägaren är endast skyldig att bekosta kunskapsinhämtning upp till ett tak på tre procent av värdet för den berörda delen av fastigheten. För utredningskostnader som överstiger denna gräns är det i stället tillsynsmyndigheten som bär ansvaret.

Norra Skog avstyrker Skogsutredningens förslag om kostnadsfördelning för kunskapsinhämtning

Kunskapskravet har blivit en tung börda för enskilda skogsägare, särskilt när omfattande utredningar krävs för att kunna försvara rätten till fortsatt markanvändning. Det är därför angeläget att staten istället ges ett tydligt ansvar för att bära både kostnaden och ansvaret för fördjupad kunskapsinhämtning i de fall där myndighetsbeslut riskerar att avsevärt försvåra pågående markanvändning.

Även om ett tak för markägarens ansvar är bättre än dagens oreglerade läge, riskerar modellen att befästa en felaktig princip: att det är markägaren som ska bevisa sin rätt att bruka sin mark. Pågående markanvändning har ett grundlagsskydd enligt 2 kap. 15 § regeringsformen och får endast inskränkas om det finns ett angeläget allmänt intresse. Om en myndighet anser att en sådan inskränkning är motiverad bör det också vara myndighetens ansvar att visa detta och därmed bekosta de utredningar som krävs. Den senaste rättsutvecklingen har inneburit att detta skydd urholkats. Norra Skog hade därför gärna sett att utredningen tydligare slagit fast detta i lagtext.

Om regeringen väljer att gå vidare med utredningens modell, behöver den förändras så att kostnadsfördelningen grundar sig på kostnaden för kunskapsinhämtningen, inte på värdet av en berörd del av fastigheten. Berörd del av fastigheten kan uppgå till relativt stora belopp och medför att grundproblemet kvarstår där skogsägaren ansvarar för hela kostnaden eller den största delen. Norra Skog förespråkar istället en modell där markägaren bär en mindre, förutsägbar procentuell del av kostnaderna för kunskapsinhämtningen, exempelvis 20 procent, medan myndigheten ansvarar för resterande del. Och i tillägg ett tak för kostnader med 3 % av berörd del av fastigheten. Detta skapar incitament för kostnadseffektivitet och rättvis fördelning av ansvar. Ett tillägg i 2 kap. 7 § miljöbalken bör samtidigt förtydliga att

pågående markanvändning ska vägas in i rimlighetsbedömningen för att säkerställa skälighetsprincipen i praktiken.

Mot denna bakgrund anser vi att förslaget till ändring i skogsvårdslagen 4 § bör ändras så att det tydliggörs att:

- Fastighetsägaren endast är skyldig att hämta in kunskap om det är rimligt enligt 2 kap. 7 § miljöbalken.
- När åtgärden riskerar att avsevärt försvåra pågående markanvändning ska tillsynsmyndigheten ansvara för kunskapsinhämtningen.
- I andra hand ska den ekonomiska bedömningen inte utgå från värdet på den berörda delen av fastigheten, utan från kostnaden av kunskapsinhämtningen.

Ett sådant regelverk skulle bättre spegla grundlagens skydd av pågående markanvändning och ge ett tydligare, rättssäkrare och mer rättvist system där ansvar och kostnader bärs av den part som har bestämmanderätten.

Skogsägare samlar redan i dag in och använder omfattande kunskapsunderlag i sitt brukande. Genom skogsbruksplaner, fältbesök och digitala verktyg planeras åtgärder utifrån naturvärden och målbilder. Naturvärdesbedömningar görs i fält, och hänsyn tas till artdata, skyddade biotoper och certifiering där skogsägare avsätter minst 5 % av de högsta naturvärdena av den produktiva marken. Det är orimligt att ytterligare kunskapsinhämtning, som krävs av staten för att fatta beslut, ska belasta den enskilde.

Kap 11. Alternativa tillsynsmodeller

Förslag: Att inte föreslå en förändrad tillsynsmodell med systemtillsyn baserad på egenkontroll

Norra Skog tillstyrker utredningens förslag att inte lägga förslag om förändrad tillsynsmodell

Att införa systemtillsyn baserad på egenkontroll riskerar att lägga ett oproportionerligt stort ansvar på den enskilde skogsägaren. Det medför dessutom betydande osäkerheter i förhållande till både befintlig och kommande EU-rätt. För att ett sådant system ska kunna fungera i praktiken krävs att flera grundläggande förutsättningar är uppfyllda – bland annat tydlighet kring skogsägarens kunskapskrav, skyddet för pågående markanvändning, överklaganderätten enligt Århuskonventionen samt hur EU-förordningar som artskydd, förnybartdirektivet och naturrestaureringslagen ska hanteras.

Detta utesluter dock inte systemtillsyn som en möjlig väg framåt på längre sikt, förutsatt att dessa rättsliga och praktiska osäkerhetsfaktorer kan lösas.

Kap 12. Tillsyn artskyddsfrågor

Förslag: Att Skogsstyrelsen blir tillsynsmyndighet för artskyddsfrågor i skogen.

Norra Skog tillstyrker förslaget att Skogsstyrelsen blir tillsynsmyndighet för artskyddsfrågor i skogen

Förslaget om att göra Skogsstyrelsen till tillsynsmyndighet för artskyddet skapar en tillförlitligare hantering av artskyddsfrågorna. Det skapar också förutsättningar för att Skogsstyrelsen, i samband med sina beslut i artskyddsärenden, även kan pröva dispensfrågor. Det skulle kunna leda till en mer effektiv och sammanhållen handläggning med kortare handläggningstider.

Kap 13. Domstolsprocesser

Utredningens förslag: Beslut enligt skogsvårdslagen ska framöver överklagas till mark- och miljödomstol i stället för till allmän förvaltningsdomstol. Mark- och miljödomstolen ska förstärkas med skoglig kompetens. Vidare föreslås att Skogsstyrelsen ges ställning som part i mål där miljöorganisationer överklagar beslut.

Norra Skog tillstyrker utredningens förslag att beslut enligt skogsvårdslagen ska överklagas till mark- och miljödomstolen.

Norra Skog tillstyrker förslaget att förstärka domstolen med skoglig kompetens.

Norra Skog tillstyrker förslaget att Skogsstyrelsen ges ställning som part.

Norra Skog stödjer förslaget att beslut enligt skogsvårdslagen ska överklagas till mark- och miljödomstol. Det ökar enhetlighet och rättssäkerhet. Skogsstyrelsen ska vara part i processer där miljöorganisationer överklagar för att avlasta enskilda markägare. Det är orimligt att markägaren idag ensam ska försvara beslut som staten fattat. Att förstärka domstolens kompetens med skoglig sakkunskap är ett steg i rätt riktning.

Överklagandeavgifter

Norra Skog uppskattar att utredningen lyfter behovet av att regeringen ser över frågan om överklagandeavgifter. Ett väl avvägt avgiftssystem kan motverka osakliga och ogrundade överklaganden och bidra till en mer ändamålsenlig rättsprocess utan att inskränka möjligheten till rättslig prövning för dem med legitima skäl att överklaga.

Kap 14. Ersättningsmodell

Förslag: Ersättning ska utgå när ett myndighetsbeslut som syftar till att bevara naturvärden medför att sedvanligt skogsbruk avsevärt försvåras. I första hand genom ett naturvårdsavtal

men med möjlighet för markägare att begära ett biotopskyddsområde (skogsmarksskyddsområde) ersatt med marknadsvärdet + 25 %.

Norra Skog tillstyrker utredningens förslag om ersättningsrätt när sedvanligt skogsbruk avsevärt försvåras genom myndighetsbeslut

Norra Skog tillstyrker utredningens förslag om att införa en tydligare och mer förutsebar rätt till ersättning vid inskränkningar i pågående markanvändning. Avsaknaden av en fungerande ersättningsrätt i dagens tillämpning skapar rättsosäkerhet, hämmar investeringsviljan och underminerar förtroendet för myndigheter. Många skogsägare riskerar idag att förlora möjligheten att bruka sin mark, ibland utan ersättning efter en långdragen rättsprocess.

Den rättsosäkerhet som uppstått genom rättsutvecklingen, särskilt kring artskyddsbestämmelserna, har gjort det allt svårare för skogsägare att förstå vad som gäller. Begrepp som tidigare varit etablerade – såsom ”avsevärt försvårande av pågående markanvändning” – har urholkats genom domstolspraxis. Norra Skog har förståelse för att utredaren därför valt att införa begreppet ”sedvanligt skogsbruk avsevärt försvåras”, men ser samtidigt behovet av att den lagstiftande makten återtar initiativet i definitionen av grundläggande rättigheter för markägare. Att rätten till ersättning förtydligas i lag är ett viktigt steg för att återupprätta rättssäkerheten.

Norra Skog anser att staten alltid ska sträva efter att i första hand teckna frivilliga avtal med markägare vid behov av skydd, och att det föreslagna skogsmarksskyddsområdet ska ses som en sista utväg, men också som en rättighet för markägaren att begära när inget avtal är möjligt. För att detta ska fungera i praktiken krävs dels att staten erbjuder rimliga avtalsvillkor, dels att naturvårdsavtal beskattas i inkomstslaget kapital i stället för som inkomst av näringsverksamhet, vilket utredningen föreslår. Det är avgörande för att frivilliga skydd ska vara attraktiva för markägare.

Norra Skog förespråkar att regeringen öppnar för utveckling av nya frivilliga och anpassade skyddsformer. Skogen är inte statisk – naturvärden förändras över tid, liksom förutsättningarna för skötsel och bevarande. Skogsbruket tar redan i dag hänsyn till naturvärden genom målbilder, planering och frivilliga avsättningar, och det är troligt att denna hänsyn kommer att öka i takt med ökad kunskap och miljömedvetenhet.

Mot denna bakgrund är det rimligt att överväga flexibla och tidsbegränsade skyddsformer som bättre speglar skogens dynamik och som ger incitament för skogsägare att bevara och utveckla naturvärden. Trygga och förutsägbara ersättningsmodeller är dock avgörande för att det ska vara attraktivt för markägare att bidra till långsiktig naturvård. Sådana skyddsformer bör ses som ett komplement till dagens verktyg och utformas i samverkan med markägarna.

Avslutning

Norra Skog vill avslutningsvis tacka för möjligheten att vara representerade i Skogsutredningens expertgrupp och möjligheten att lämna synpunkter på denna viktiga utredning. Skogsägarna och produkterna från skogen är nyckelelement i en grön omställning. För att skogsägarna fortsatt ska kunna ta ansvar för skogsproduktion och hänsyn till biologisk mångfald krävs en skogspolitik som är rättssäker, långsiktig och begriplig.

Med tanke på skogens långa tidshorisonter och ett alltmer osäkert geopolitiskt läge behövs nu även en bred och långsiktig politisk överenskommelse om skogen. Utredningens förslag skapar goda förutsättningar för detta och innebär flera steg i rätt riktning – inte minst vad gäller ersättningsrätt och tydligare beslutsprocesser.

Norra Skog står till förfogande och vill vara delaktiga i den fortsatta processen. För att stärka markägarnas förtroende, framtidstro och konkurrenskraft behöver reformarbetet ske skyndsamt och i nära dialog med de som verkar i skogen.

För Norra Skog

Jonas Eriksson
Medlemschef, Norra Skog

Ida Nyberg
Jurist, Norra Skog

Stig Högberg
Styrelseordförande, Norra Skog